

4.6 KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

Povzetek

Okoljski cilji pri vrednotenju vplivov plana na kmetijska zemljišča je namenjena sledijo ohranjanju najboljših kmetijskih zemljišč, ki imajo dober pridelovalen potencial, ohranjanju kompleksov trajnih nasadov, večjih površin strnjениh kmetijskih zemljišč ter v melioracijskih območjih.

Predlagane variante hitre ceste potekajo po kvalitetno dokaj enovitem kmetijskem prostoru, vse pa močno posegajo v kmetijski prostor. Prostorske analize so pokazale, da je najprimernejša varianta V1, tej pa sledita varianti V4 in V2. Vse ostale predlagane variante imajo še v večji meri izražen negativen vpliv na kmetijski prostor.

Na obravnavanem območju so bila v ravninskem delu v preteklosti izvedena hidro melioracijska dela, zato je potrebno posebno pozornost nameniti ohranjanju funkcionalnosti melioracijskih sistemov.

Ob realizaciji projekta je potrebno v največji meri slediti predlaganim omilitvenim ukrepom ter zagotoviti učinkovit nadzor.

4.6.1 **Okoljski cilji, merila in metoda ugotavljanja in vrednotenja vplivov HC na kmetijstvo**

4.6.1.1 Način določitve okoljskih ciljev

Okoljski cilji so določeni na podlagi normativnih izhodišč, ki izhajajo iz zakonskih podlag. Glavne zahteve okoljskih ciljev so:

- da se v čim večji meri ohranja kmetijska zemljišča z boljšim pridelovalnim potencialom, oziroma zemljišča, v katera so bila v preteklosti vložena sredstva za dvig njihovega osnovnega pridelovalnega potenciala (agro in hidro melioracije);
- da poseg v najmanjši možni meri posega v komplekse trajnih nasadov;
- da se čim bolj ohranja večje strnjene komplekse kmetijskih zemljišč.

4.6.1.2 Merila, metoda ugotavljanja in vrednotenja vplivov HC

Metodološka izhodišča temeljijo na usklajenih okoljskih ciljih, normativnih izhodiščih, merilih in metodologiji vrednotenja in ocenjevanja, ki so podani v tabeli 1 v nadaljevanju.

Za vrednotenje vplivov smo opravili terensko delo in uporabili naslednje digitalne podatke:

- osi predlaganih variant
- dejanska raba kmetijskih zemljišč (MKGP 2005)
- digitalna pedološka karta Slovenije 1:25000 (CPVO, BF, Oddelek za agronomijo)
- digitalni podatki namenske rabe kmetijskih zemljišč občin Izola; Koper in Piran
- baza GERK na spletu – grafične enote rabe kmetijskega gospodarstva (MKGP – <http://rkg.gov.si/GERK/>)

Za potrebe vrednotenja in dopolnitve informacij digitalne pedološke karte smo v sklopu terenskega dela izkopali 6 profilov ter opravili standardno pedološko analizo v enem horizontu posameznega profila (praviloma drugi horizont). Rezultati analiz so podani v prilogi poročila.

Stopnjo vpliva posamezne različice plana na kmetijstvo smo ocenjevali glede na potek osi posamezne variante. Potek različic plana v predoru pri tem ni bil upoštevan.

Tabela 4.6-1: Metodologija vrednotenja in ocenjevanja vpliva izvedbe HC na kmetijska zemljišča

Okoljski cilj HC	Zakonska izhodišča	Kazalci	Metodologija
<p>Ohranjanje kmetijskih površin, tal z boljšim pridelovalnim potencialom ter izogibanje posegom v meliorirane površine in območja trajnih nasadov</p>	<p>Zakon o kmetijskih zemljiščih Ur.l. RS 55/2003 Zakon o kmetijstvu Ur.l. RS 51/2006 Navodilo za določitev zemljišč, ki so temelj proizvodnje hrane (Ur. L. SRS 29/86) Obvezno navodilo za izvajanje pravilnika za ocenjevanje tal pri ugotavljanju proizvodne sposobnosti vzorčnih parcel (Republiška geodetska uprava, Ljubljana, september 1984)</p>	<p>Obseg izgub kmetijskih površin z dobrim pridelovalnim potencialom, obseg posega v meliorirana območja kmetijskih zemljišč ter izgube posamezne rabe kmetijskih zemljišč.</p>	<p>Vrednotenje Ocena izgub pridelovalnega potenciala z ustrezno metodologijo ter podatkov digitalne pedološke karte, izračun izgube zemljišč glede na rabo in strnjenost zemljišč ter ocena posega v meliorirana zemljišča.</p> <p>Ocenjevanje Posledice izvedbe (HC) na kmetijska zemljišča kot naravnega vira razvrščamo v naslednjih velikostnih razredih: A – ni vpliva/pozitiven vpliv: kmetijske površine niso prizadete; B – nebistven vpliv: manjša prizadetost kmetijskih površin; poseg ne posega na najboljša kmetijska zemljišča ali na meliorirana zemljišča C – nebistven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov): poseg sicer posega na najboljša kmetijska zemljišča, melioracijske komplekse in na zemljišča intenzivne kmetijske rabe, vendar je poseg prilagojen oziroma se ga z omilitvenimi ukrepi ustrezno zmanjša D – bistven vpliv: izvedba hudo prizadene kmetijski prostor. Poseg v večji meri posega na najboljša kmetijska zemljišča, območja intenzivne kmetijske rabe (trajni nasadi) in melioracijske komplekse. Možni so izravnalni ukrepi; E – uničujoč vpliv: poseg je omejen na najboljša kmetijska zemljišča z dobrim pridelovalnim potencialom ali pa v veliki meri posega na območja intenzivne kmetijske rabe, strnjenih kompleksov ali melioracijskih območij. Izravnalni ukrepi niso izvedljivi.</p>

4.6.2 **Obstoječe stanje okolja**

4.6.2.1 Opis obstoječega izhodiščnega stanja in obstoječe obremenjenosti okolja

Glede na to, da je predmet obravnave 7 planskih različic, je bilo pričakovati večjo pestrost vplivov na kmetijski prostor, a gre dejansko za sorazmerno homogen kmetijski prostor, po katerem so speljane različice variant HC Koper – Dragonja.

Razlike so na prvi pogled manj očitne in šele podrobnejša analiza zatečenega stanja in vplivov je pokazala, katera od variant je z vidika vplivov na kmetijski prostor bolj sprejemljiva.

Osnovni koridor predlaganih variant poteka preko kmetijskega in urbanega prostora v zaledju Kopra. Za celoten obravnavan prostor je v strukturi kmetijskih zemljišč značilen sorazmerno velik delež trajnih nasadov. Prevladujejo vinogradi, veliko je oljčnih nasadov in, predvsem na odseku C, tudi sadovnjakov.

Pedološke lastnosti tal so razmeroma homogene, zato tudi ni zelo velikega razpona v pridelovalnem potencialu. Prevladujoča geološka sestava obravnavanega območja je fliš, ki ni zelo odporen na procese preperevanja, kljub temu pa v povprečju prevladujejo srednje globoka tla.

V preteklosti so bila številna pobočja preoblikovana v terase. Na ta način je bila ustvarjena ugodnejše konfiguracije terena za lažje obdelovanje, do določene mere je prišlo do homogenizacije globine tal, pospešeni so bili procesi preperevanja ter nekoliko izboljšani tudi vodni režim tal. Glede na pedološko klasifikacijo so takšna tla uvrščena med evtrična rjava tla na flišu, antropogena.

V skupino najbolj kvalitetnih tal na obravnavanem območju so uvrščena vinogradniška tla (vitisol), oblike obrečnih rjavih tal ter zmerne oblike hipogleja. Najbolj kvalitetna tla na obravnavanem območju so vinogradniška tla (vitisol), kjer je rigolanje zelo pospešilo proces preperevanja in je povečalo prvotno aktivno globino tal.

V dolinah vodotokov Badaševica, Pjažentin, Drnica in Dragonja je več različnih oblik obrečnih rjavih tal ter hipoglejne oblike tal. Zastajanje vode pogojuje višino pridelovalnega potenciala. Na omenjenih območjih so se v preteklosti izvršila hidromelioracijska dela in regulacije, kar je ustrezno zvišalo prvotni pridelovalni potencial zemljišč.

Rezultati kemijske analize izbranih horizontov karakterističnih profilov so prikazani v tabeli 4.6-2, pojasnilo k rezultatom je podano v nadaljevanju:

Tabela 4.6-2: Rezultati kemijske analize izbranih horizontov karakterističnih profilov

Profil/horizont	N	OS	H	Ca	Mg	K	Na	T	S	V	Glina	Grobi melj	fini melj	melj skupaj	pesek	TRZ	C	C/N
	%	%	mmol/100 g							%	%	%	%	%	%		%	
profil 1-Ap=0-30	0,15	2,1	2,05	34,73	1,01	0,64	0,05	38,48	36,4	94,7	33,1	12,5	47,3	59,8	7,1	MGI	1,21	8,1
profil 3 - BvC=22-41	0,07	1,1	1,2	34,9	0,38	0,32	0,04	36,84	35,6	96,7	30,5	13,5	50	63,5	6	MGI	0,62	8,9
profil 4-Bv=28-43	0,07	0,9	0,7	33,61	0,41	0,25	0,04	35,01	34,3	98,0	26	16	44,7	60,7	13,3	MI	0,51	7,3
PROFIL 5- Bv=43-65	0,05	0,5	2,75	37,94	0,64	0,59	0,09	42,01	39,3	93,5	47,9	14,3	29	43,3	8,8	MG	0,27	5,4
PROFIL 6- A2=33-47	0,1	1,5	0,85	29,31	0,94	0,34	0,04	31,48	30,6	97,3	22,4	26	32,2	58,2	19,4	MI	0,89	8,9
PROFIL 7- Go1=42-68	0,1	1,5	1,3	31,25	1,4	0,47	0,09	34,52	33,2	96,2	29,7	17,4	48,3	65,7	4,6	MGI	0,85	8,5

Kot rečeno je bilo za potrebe valorizacije kmetijskega prostora izkopanih sedem karakterističnih talnih profilov, ki odražajo talne značilnosti osnovnih talnih enot obravnavanega prostora. Kot je razvidno iz tabele 2 je bila opravljena kemična analiza v šestih horizontih šestih profilov tal.

Za potrebe kemične analize je bil praviloma vzorčen drugi horizont, saj so v prvem horizontu talnega profila lahko nekatere osnovne izvorne kemične lastnosti nekoliko spremenjene zaradi obdelave (gnojenje, agromelioracije ipd.).

Profil 1 smo izkopali na Šalarskem polju in ga uvrščamo med zmeren Hipoglej. Značilni so znaki rahlega zastajanja vode v profilu tal (znaki oglejevanja naraščajo z globino). Tekstura tal je težka, meljasto glinasta ilovica. Vsota bazičnih kationov na sorptivnem delu tal je visoka, med njimi pa prevladuje kalcij. Vsebnost organske snovi je za obdelovalen horizont skromna.

Profil 3 predstavlja plitvo obliko evtričnih rjavih tal na flišu. Čeprav so tla plitva, je proces preperevanja pripomogel k težji teksturi (meljasto glinasta ilovica) v kambičnem horizontu. Tla imajo v tem horizontu tudi že velik procent skeleta, kar potencira njihovo plitvost in slabša kapaciteto za zadrževanje vode. Ostale lastnosti odražajo lastnosti matične podlage (karbonaten fliš). Profil je bil izkopen na vzhodni strani Gažona in je v dejanski rabi travnik.

Profil 4 je bil izkopen na zahodni strani Gažona in je bil v preteklosti v njivski rabi. Predstavlja srednje globoko obliko evtričnih rjavih tal na flišu. V diagnostičnem horizontu ima manj glin, zato je meljasto ilovnate teksture, kar ga uvršča med srednje težka tla. Tla imajo rahlo bazično reakcijo. Skupna globina tal, skupaj s skeletnim CB horizontom, je 73 cm.

Profil 5 je v dejanski rabi vinograd. Izkopan je bil pod Livižanom. Zanj je značilna zelo težka tekstura v diagnostičnem horizontu (meljasta glina) ter nekoliko nižja reakcija tal. Skozi celoten profil tal je precejšnja skeletnost, ki je posledica premešanja horizontov ob napravi vinograda.

Profil 6 smo izkopali v neposredni bližini Drnice. Tla so mlada in so se razvila na naplavini Drnice. So srednje težke teksture. Z globino so se pojavili znaki zastajanja vode; v globini 80-ih cm celo stojna voda. V zgornjem delu zastajanje ni pretirano, zato je na tem mestu njivska raba. Kemične značilnosti tal uvrščajo tla med obrečna rjava tla, karbonatna (velika V vrednost in visok pH).

Profil 7 smo izkopali v nasadu hrušk v dolini Drnice. Z ozirom na težjo teksturo in stopnjo zastajanja vode v profilu, tla uvrščamo med zmerno obliko hipogleja, Do globine 68 cm znaki zastajanja niso zelo izraziti.

4.6.3 Vplivi izgradnje HC na okolje

Planske različice obravnavanega odseka hitre ceste v delih A, B in C različno posegajo na kmetijske površine in čeprav na prvi pogled med njimi ni izrazitih razlik, obdelava podatkov ustrezno poudari primernost posamezne variante.

Kot rečeno je največji negativni vpliv izgradnje HC trajna izguba pridelovalnega potenciala. Intenzivna kmetijska raba pogosto odraža tudi višino pridelovalnega potenciala. Vsekakor je izguba površin intenzivnejših oblik kmetijske rabe eno od meril za oceno vpliva. Negativen vpliv je v trajnih nasadih še višji kot pa ga kaže neto izguba površin, saj so bila ob formiranju trajnega nasada v zemljišče vložena znatna finančna sredstva hkrati pa so na obseg primarne pridelave vezane predelovalne zmogljivosti ter položaj na trgu.

Predlagane planske različice vplivajo tudi na strnjenost kmetijskih zemljišč, kar je še najbolj izrazito v ravninskem delu poteka variant.

Planske različice potekajo tudi preko melioriranih območij. Na takih deli se uniči prejšnja vlaganja v izboljšanje pridelovalnih razmer, hkrati se spremeni funkcionalnost sistema. Z ustreznimi omilitvenimi ukrepi se da funkcionalnost melioracijskih sistemov rekonstruirat oz. ohranit.

Ob vseh naštetih je prisoten tudi posredni vpliv na tržnost pridelkov intenzivnejših pridelav (oljke, grozdje, sadje in zelenjava), saj bližina hitre ceste otežuje prodajo oziroma zmanjša ekonomičnost pridelave.

Navkljub omenjeni manjši pestrosti kmetijskega prostora so med deli A, B in C odseka variant hitre ceste občutnejše razlike:

1. Za odsek A je značilno, da so v večji meri prisotni večji strnjeni kompleksi kmetijskih zemljišč kot pa na odsekih B in C. Pridelovalen potencial je relativno visok, navkljub pedološki pestrosti. Na širšem območju Šalarskega polja so bila v preteklosti izvedena melioracijska dela.
2. Na odseku B prevladuje gričevnat svet, ki se je razvil na flišnati osnovi. Krajina je močno zaznamovana z antropogenimi vplivi (terase). Velikost pridelovalnega potenciala je odvisna predvsem od globine tal in skeletnosti. Tla strmehjših pobočij nimajo velikega pridelovalnega potenciala. Ponekod se kmetijski prostor že v večji meri zarašča.
3. Na odseku C ni variantnosti v predlaganih rešitvah poteka trase HC. Skupna trasa v večji meri poteka po dolini Drnice, kjer je sorazmerno velik pridelovalen potencial kmetijskih zemljišč. Običajno je v rabi kot njiva ali sadovnjak. Na tem območju so prav tako bila izvedena obsežnejša melioracijska dela.

4.6.3.1 Opredelitev in presoja ugotovljenih pomembnih vplivov izvedbe HC

Vplivi so bili vrednoteni po delih, iz katerih so sestavljene obravnavane variante hitre ceste na odseku Koper – Dragonja:

- odsek A: od začetka do priključka Šalara,
- odsek B: od priključka Šalara do priključka Padna,
- odsek C: od priključka Padna do navezave na MMP Dragonja.

Čeprav se ocenjuje vpliv posamezne variante, vrednotenje po odsekih omogoča preglednejšo sliko. Ker v odseku C ni variantnosti, so v tabelah ločeno vrednoteni vplivi potekov variant za del A in del B ter za celotni potek trase (A, B in C).

Vpliv poteka posameznih variant na okoljske cilje smo vrednotili s pomočjo naslednjih vsebin:

- poseg na dejansko rabo kmetijskih zemljišč, saj raba v večji meri odraža kvaliteto kmetijskega prostora,
- vrednotenje kmetijskega prostora s pomočjo pridelovalnega potenciala,
- poseg variant glede na namensko rabo zemljišč in
- poseg na melioracijska območja in poseg na strnjenost kmetijskih zemljišč.

Vrednotenje vpliva na dejansko rabo kmetijskega prostora je izvedeno na podlagi baze dejanske rabe kmetijskih zemljišč (MKGP, 2005). Analiza je bila izvršena glede na dolžino poteka vzdolžne osi posamezne variante po posamezni rabi prostora (tabela 3).

Tabela 4.6-3: Potek variant HC Koper – Dragonja po posamezni rabi prostora v m

raba prostora	Variantna rešitev						
	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
nj (1100) – njive	2464	2592	2643	2056	2430	2558	2609
tr-temp (1130) – začasni travniki	1006	984	1153	1276	1265	1243	1413
vg (1211) – vinograd	1769	1664	1983	1721	2120	2014	2333
int. sad (1221) - intenzivni sadovnjak	502	477	477	605	502	477	477
eks. sad (1222)- ekstenzivni nasad	112	112	112	112	112	112	112
oljke (1230) – oljčni nasadi	130	208	226	234	186	265	283
tr (1300) – trajni travniki in pašniki	1532	1153	1650	1171	1342	964	1460
zarašč. (1410) – površine v zaraščanju	449	485	576	737	533	570	661
grmič. (1500) – drevesa in grmičevje	1341	1130	1155	911	1199	988	1013
gozd (2000)	2668	2521	2013	3551	2668	2521	2013
urbano (3000)	3395	3520	3340	2647	2732	2857	2677
vode (7000)	16	16	20	13	31	31	35

Za lažjo primerjavo in vrednotenje vplivov je v tabeli 4 podana izguba posamezne kmetijske rabe v delu A in B v m, saj je potek na odseku C skupen vsem variantam.

Tabela 4.6-4: Poseg variant na posamezno rabo kmetijskih zemljišč v m v delu A+B

raba prostora	Variantna rešitev						
	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
nj (1100) – njive	1292	1420	1471	884	1258	1386	1437
tr-temp (1130) – začasni travniki	748	726	895	1018	1007	985	1155
vg (1211) – vinograd	814	709	1028	766	1165	1059	1378
int. sad (1221) - intenzivni sadovnjak	25	0	0	128	25	0	0
eks. sad (1222)- ekstenzivni nasad	0	0	0	0	0	0	0
oljke (1230) – oljčni nasadi	130	208	226	234	186	265	283
tr (1300) – trajni travniki in pašniki	1255	876	1373	894	1065	687	1183
zarašč. (1410) – površine v zaraščanju	343	379	470	631	427	464	555
grmič. (1500) – drevesa in grmičevje	953	742	767	523	811	600	625

Iz tabel 3 in 4 je razvidno, da vse variante temeljito posegajo v kmetijski prostor. Potek variante V4 se v tej analizi kaže kot še najbolj ugoden med ponujenimi rešitvami, tej pa sledita varianti V1 in V2. Varianta V4 v najmanjši meri posega na njivska in vinogradniška zemljišča, najbolj pa varianti V7 in V3.

Pridelovalni potencial kot merilo kvalitete kmetijskega prostora je določeno na osnovi podatkov digitalne pedološke karte ter terenskega dela in analitskih podatkov karakterističnih profilov.

Na obravnavanem prostoru prevladuje flišna matična podlaga. Prisotne so naslednje varietete evtričnih rjavih tal na flišu:

- antropogena,
- koluvialna,
- psevdoglejena in
- tipična.

Poleg tega se v kombinaciji s plitvo obliko tipične varietete tal pojavlja tudi rendzina. Ta kartografska enota ima tudi najnižji pridelovalen potencial od vseh talnih enot, 35 bonitetnih točk.

Večji kompleksi vinogradniške rabe so zaokroženi v kartografski enoti vitisol, kjer pridelovalen potencial znaša 69 bonitetnih točk. Ostale varietete evtričnih rjavih tal na flišu imajo pridelovalen potencial v obsegu med 52 do 65 bonitetnih točk. Glavni dejavnik razlik pridelovalnega potenciala je globina tal.

Na obravnavanem območju so prisotne tudi različne oblike obrečnih rjavih tal in različne oblike hipogleja. Ker so vodne razmere v rastni dobi ugodnejše tudi v oglejenih oblikah tal, je pridelovalen potencial ocenjen v razponu med 55 in 76 bonitetnih točk. Višje ocenjeni pridelovalen potencial hipoglejev je tudi posledica izvedenih hidromelioracijskih del.

Kvaliteto kmetijskega prostora oziroma negativen vpliv posega v kmetijski prostor smo določili na osnovi razredov velikosti pridelovalnega potenciala. V obravnavanem primeru smo opredelili naslednje razrede:

razred	vpliv	pridelovalni potencial/bonitetne točke	opis površin
0	ni vpliva		varianta ne poteka preko kmetijskega prostora
1	vpliv je majhen	kmetijski prostor ima majhen pridelovalen potencial	mokrišča, ekstremna plitvost in skeletnost tal
2	vpliv je zmeren	do 43 bonitetnih točk	prostor je pretežno v ekstenzivni rabi (travniki)
3	vpliv je hud	do 60 bonitetnih točk	prostor je v intenzivnejši rabi, saj so pridelovalne lastnosti tal dobre
4	vpliv je zelo hud	višji od 60 bonitetnih točk	Prevladujejo trajni nasadi ter intenzivna njivska pridelava.

V tabeli 5 je podrobneje prikazano, v kakšnem obsegu posamezne variante posegajo na najboljše, dobra in manj dobra kmetijska zemljišča.

Tabela 4.6-5: Obseg (dolžina) poteka variant po kmetijskem prostoru na delu A in B (v m)

razred vpliva	Variantna rešitev						
	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
0 - ni vpliva	10	10	10	0	0	0	0
2 - vpliv je zmeren	610	64	354	4090	610	64	354
3 - vpliv je hud	3435	3739	3781	5557	5585	5890	5931
4 - vpliv je zelo hud	1546	1564	2397	1353	1815	1832	2666

Iz tabele 5 je razvidno, da varianta V4 najmanj posega v najboljše kmetijska zemljišča, vendar v precejšnjem delu poteka po dobrih kmetijskih zemljiščih. Varianti V1 in V2 sta glede na stopnjo vpliva zelo podobni in sta v tej prostorski analizi ocenjeni kot najboljši. Nekoliko manj prizadeneta dober kmetijski prostor, nekoliko več pa posežeta na najboljše kmetijska zemljišča. Vse ostale variante so zopet manj ugodne, še najmanj pa varianti V7 in V3.

V tabeli 6 je podana dolžina vpliva v celotni dolžini vrednotenja (del A, B in C).

Tabela 4.6-6: Obseg (dolžina) poteka variant po kmetijskem prostoru na celotnem odseku (A+B+C) glede na razred vpliva

razred vpliva	Variantna rešitev						
	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
0 - ni vpliva	10	10	10	0	0	0	0
2 - vpliv je zmeren	1444	898	1188	4924	1444	898	1188
3 - vpliv je hud	5712	6016	6058	7834	7862	8167	8208
4 - vpliv je zelo hud	2855	2873	3706	2662	3124	3141	3975

Ustreznost poteka variant HC Koper - Dragonja z vidika poteka preko plansko opredeljenih kmetijskih zemljišč je razvidna iz tabele 7.

Tabela 4.6-7: Obseg (dolžina) poteka variant po plansko opredeljenih kmetijskih zemljiščih v delu A in B (v m)

namenska raba	Variantna rešitev						
	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
1. območje kmetijskih zemljišč	4027	3923	4827	4306	4583	4479	5383
ostala kmetijska zemljišča	1574	1453	1763	825	1574	1453	1763
skupaj	5601	5376	6590	5131	6157	5932	7164

Tudi iz te analize je razvidno, da imajo najbolj ugoden potek variante V1, V2 in V4. Tudi v tej analizi kažeta najmanj obremenjujoč vpliv na kmetijski prostor varianti V1 in V2, tema pa sledi variantu V4.

Vpliv posega variant na strnjenost kmetijskih zemljišč smo ocenjevali s pomočjo spletne aplikacije GERK, ki je dostopna na spletni strani MKGP, <http://rkg.gov.si/GERK/>. Grafična enota rabe kmetijskega gospodarstva (GERK), pomeni zaokroženo celoto enovite rabe, ki jo obdeluje določen nosilec kmetijske pridelave (KMGMID).

Na podlagi te analize ocenjujemo negativni vpliv poteka variant HC na ohranjanje kompleksnosti večjih strnjenih kmetijskih zemljišč oziroma posega na večje komplekse kmetijskih zemljišč.

Variante V1, V2 in V3 so na odseku A, kjer prevladujejo večji kompleksi kmetijskih zemljišč, pomaknjeni bolj ob rob doline. Variante V4, V5, V6 in V7 potekajo po sredini večjih kompleksov kmetijskih zemljišč, kar v oceni pomeni večji negativen vpliv poteka variant na kmetijski prostor.

Na podlagi rezultatov delnih analiz smo opredelili skupno oceno vpliva planskih različic na kmetijska zemljišča.

Pri podajanju skupne ocene je potrebno poudariti, da zaradi relativno homogenega kmetijskega prostora in metodologije ocene, ni izrazito očitnih razlik med variantami, saj je skupna ocena vpliva ocenjena s C. Ta ocena predvideva, da se bodo predlagani omilitveni ukrepi v celoti upoštevali. Glavna omilitvena ukrepa sta sanacija prizadetih hidromelioracijskih kompleksov ter izvedba agromelioracij, ki bodo na novih lokacijah (zaraščene in/ali plitve oblike tal) vzpostavile nove trajne nasade, kot nadomestilo za izgubo pri izbrani trasi hitre ceste.

Skupna ocena za posamezen odsek in varianto je podana v tabeli 8.

Tabela 4.6-8: Skupna ocena vpliva HC na kmetijstvo

Varianta	V1 (A1+B1+C1)	V2 (A1+B3+C1)	V3 (A1+B4+C1)	V4 (A2+B2+C1)	V5 (A3+B1+C1)	V6 (A31+B3+C1)	V7 (A3+B4+C1)
Skupna ocena	C	C	C	C	C	C	C

Ne glede na enotno oceno C (nebistven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov), ocenjujemo, da so najprimernejše variante V1, V2 in V4. Zaradi ugodnejšega izida analize dejanske rabe kmetijskih zemljišč je nekoliko bolj

ugodna V1, tej pa sledita V2 in V4, ki imata zelo podobno izražen vpliv na kmetijski prostor.

Utemeljitev:

Vse opisane analize posega variant tras HC Koper – Dragonja, potrjujejo velik negativen vpliv na kmetijski prostor. Poleg prostorske analize razpoložljivih digitalnih podatkov, smo opravili tudi obsežnejše terensko delo za potrebe določanja pridelovalnega potenciala, kar nam je omogočilo dopolnitve splošne ocene vpliva variant HC na kmetijska zemljišča.

Pri oceni vpliva je bil največji poudarek namenjen analizi poteka tras glede na dejansko rabo prostora, saj so ti podatki najbolj natančni od vseh uporabljenih. Čeprav kmetijska raba ni vedno odraz pridelovalnega potenciala kmetijskih zemljišč in je velikokrat tudi posledica socio-ekonomskih razmer, pa dejanska raba v večji meri odraža tudi kvaliteto kmetijskega prostora.

Obdelava podatkov kaže, da je s stališča najmanjših posegov na intenzivne kmetijske rabe kot so njivska zemljišča, vinogradi, sadovnjaki in oljčni nasadi najprimernejša varianta 4. Tej je po primernosti skoraj identična varianta 1. Varianta 4 prizadene manj njivskih površin in vinogradov, medtem ko varianta 1 v manjši meri posega na oljčne nasade in intenzivne sadovnjake. Tema variantama po sprejemljivosti sledi varianta 2.

Določanje pridelovalnega potenciala na podlagi podatkov digitalne pedološke karte, ki smo jo dopolnili s terenskim delom in tudi nekaterimi analitskimi podatki tal, je za podrobnejšo analizo kljub vsemu nekoliko pregroba, saj natančnost podatkov odraža merilo iz katerega izhaja. Ob terenskim delu smo ponekod ugotovili kar precejšnja razhajanja v globini posameznih talnih tipov, ki so bili zajeti v kartografsko enoto in stanjem na terenu. Vendar je prav za potrebe prostorskih analiz večjega merila tovrstna podlaga zelo pomembna in je ena temeljnih podlag, ko ocenjujemo kvaliteto kmetijskega prostora. Obdelava podatkov digitalne pedološke karte ter terenskega dela, pa ne pokaže pretirane pestrosti v kvaliteti kmetijskega prostora.

Pomemben delež pri razvrščanju primernosti poteka variant HC je imela analiza vpliva posega na večje komplekse kmetijskih zemljišč. Variante V1, V2 in V3 imajo v odseku A mnogo boljši potek kot ostale variante tras HC. Čeprav iz analize prizadetosti dejanske rabe kmetijskih zemljišč v tem delu ni bilo občutnih razlik med variantami V4 in V1 in V2, pa je primerjava poteka HC glede na GERK enote pokazala ugodnejši potek variant V1, V2 in V3 na odseku A, saj so pomaknjene na rob večjih kompleksov kmetijskih zemljišč, medtem ko ostale variante na tem delu razpolavljajo večje komplekse kmetijskih zemljišč.

4.6.4 Omilitveni ukrepi

Kot je bilo že omenjeno sta glavna omilitvena ukrepa, ki jih je potrebno v celoti upoštevati uvedba agromelioracij, ki bodo zagotovile nadomeščanje izgubljenih trajnih nasadov ter sanacija hidromelioracij.

Pri terenskem delu je bilo moč opaziti površine v zaraščanju, kjer bi z agromelioracijami lahko vzpostavili nova območja vinogradov, sadovnjakov ter oljčnih nasadov. Za uspešno izvedbo agromelioracij je potrebno vso primerno zemljo z območja HC v prvi vrsti nameniti agromelioracijam in šele kasneje za druge potrebe.

Nujno je potrebno izvesti tudi sanacijska dela prizadetih hidromelioracijskih sistemov.

Na nekaterih delih obravnavanega prostora so osnovne fizikalne lastnosti tal slabe, zato so jih s hidromelioracijami tudi izboljševali. Takšna tla so še posebno občutljiva na poškodbe, ki nastanejo zaradi gaženja, nepravilnega deponiranja, mešanja horizontov in podobno. Na takih območjih in tudi drugje je potrebno med gradnjo in pri načrtovanju izgradnje še posebej upoštevati naslednje ukrepe:

- pri odrih zemlje je potrebno paziti, da se vsa primerna zemlja, ki se jo lahko še uspešno rekultivira, deponira ločeno in se je ne meša s spodnjimi horizonti ali z ostalimi neprimernimi tlemi;
- primernost tal naj določi zato usposobljen strokovnjak (pedolog), saj nepravilen odnos do tal nujno vodi k izgubi dobrih in primernih tal, ki bi jih kasneje lahko uporabljali za rekultivacijo dovoznih cest in podobno;
- posegi v kmetijska območja naj bodo omejena na obseg cestnega telesa, saj vsako gaženje tal nujno povzroči zastajanje vode, ki ga kasneje praktično ne bo mogoče uspešno sanirati niti z globokim podrahljavanjem ali drenažo;
- za vse potrebne dovoze in odvoze materialov ob trasi HC je potrebno narediti dovozne poti. Po teh dovoznih cestah naj poteka ves promet;
- potrebno je preprečiti nekontrolirane prevoze po kmetijskih zemljiščih;
- dovozne ceste je potrebno ustrezno rekultivirati (pravilno rekonstruirati prvoten ali podobno ustrezen talni profil);
- potrebno je zgraditi nadomestne dovozne poti na kmetijske površine, ki jih bo nov poseg odrezal od obstoječih komunikacij;
- potrebno je ohraniti obstoječo funkcionalnost hidromelioracijskega sistema;
- potrebno je zagotoviti nemoten dostop do kmetijskih zemljišč in
- pospešeno iskati možnosti nadomestnih zemljišč za tiste nosilce kmetijske pridelave, ki so zainteresirani za ohranjanje obsega kmetijskih površin.

4.6.5 Spremljanje stanja okolja v času izvedbe HC

V času izvedbe je potrebno zagotoviti nadzor nad upoštevanjem predlaganih omilitvenih ukrepov.

4.6.6 Viri

- 1 Digitalne baze podatkov:
- 2 Dejanska raba kmetijskih zemljišč (MKGP, 2005)
- 3 Pedološka karta Slovenije 1:25000 za obravnavano območje (CPVO, Biotehnska fakulteta, Oddelek za Agronomijo)
- 4 Namenska raba prostora občin Izola, Koper, Piran
- 5 Spletna aplikacija GERK, <http://rkg.gov.si/GERK/> (25.5.20)